

høj grad er forenelig med ønsket om at sikre befolkningen en ernæringsmæssigt sund kost.

Når man tænker på de menneskelige og økonomiske omkostninger, som dårlig ernæring fører med sig, er det bemærkelsesværdigt få ressourcer, der fra statens side bruges på at forbedre befolkningens ernæringstilstand. Som ovenfor nævnt er dårlig ernæring medvirkende årsag til, at flere hundrede tusinde danskere går rundt og er syge af alvorlige kroniske sygdomme. Dårlig ernæring forårsager årligt flere tusinde »for tidlige dødsfald« og koster sundhedssystemet milliardbeløb. Alligevel bruger staten mindre end 50 mio. kr. om året på ernæringsområdet. Beløbet kan sættes i sundhedsmæssigt perspektiv, hvis man sammenligner med området fødevarerikkerhed, hvor der bruges over 1 mia. kr. om året. Selv om bakterier og forureninger i maden er skyld i 50.000-100.000 sygdomstilfælde årligt, er der tale om færre og meget mildere tilfælde end de ernæringsrelaterede sygdomme. Og bakterier i maden forårsager trods alt kun enkelte dødsfald (nok mindre end 100). Årsagen til dette misforhold i prioriteringen mellem fødevarerikkerhed og ernæring er bl.a. det vældende forhold, at den langsigtede forebyggelse på ernæringsområdet har mindre folkelig og politisk appel end den kontante og kortsigtede forebyggelse af dårlig hygiejne, hvor der er tæt sammenhæng mellem årsag og virkning. Det er imidlertid vigtigt, at myndighederne betragter ernæring og fødevarerikkerhed som en helhed. Det gør forbrugere, som bliver meget forvirrede, når de eksempelvis den ene dag opfordres til at spise mere fisk af ernæringsmæssige grunde, mens de næste dag advares mod det samme på grund af forurening af fisk – eller anbefales at spise mere frugt og grønt, samtidig med at der advares mod pesticidrester i disse produkter. De budskaber, som myndighederne sender ud, må afvejes på et sundhedsfagligt grundlag og samordnes.

Der er en lang række virkemidler, som kan benyttes i ernæringspolitik. Det drejer sig om:

1. Ernæringsoplysning og undervisning.
2. Næringsdeklarationer.
3. Offentlig bespisning.
4. Tilsætning af næringsstoffer til føde- og drikkevarer.
5. Afgifter og subsidier.
6. Varestandarder.
7. Regulering af markedsføring.
8. Ernæringsforskning.
9. Samarbejde med fødevarerhvervet.

Det er karakteristisk for disse virkemidler, at de enkeltvis er relativt svage i forhold til de samfundsmæssige interesser, der er på fødevarer- og ernæringsområ-

det. Ernæringsoplysning og --undervisning er eksempelvis en nødvendig forudsætning for en ernæringspolitik. Den enkelte borger bør kende ansvaret for eget helbred og kende mulighederne for at bevare det. Ernæringsoplysning kan imidlertid ikke stå alene. Problemet er for det første, at budskabet let drukner i den massive strøm af kommerciel kommunikation om mad. For det andet har ernæringsoplysning vanskeligt ved at trænge igennem til de informationssvage grupper, der har mest brug for det. Dårlig kost og ernæringstilstand har nemlig social slagside. Således forekommer eksempelvis fedme især i de befolkningsgrupper, der har de korteste uddannelser, laveste indkomster og ufaglærte job. Ernæringspolitikken må derfor anvende en bred vifte af virkemidler i en langsigtet og koordineret indsats, der også må omfatte forbedring af motionsvaner.

Ernæringspolitikens virkemidler falder i to grupper. For det første de virkemidler, der sigter mod at opruste den enkelte borger og sætte hende/ham i stand til at foretage fornuftige valg, f.eks. ernæringsoplysning og næringsdeklarationer. For det andet de samfundsmæssige virkemidler, der sigter på at gøre det lettere for borgeren at få en god ernæring, f.eks. ved skolebespisning eller ved at gøre sunde fødevarer billigere end usunde.

1. Ernæringsoplysning og -undervisning

Ernæringsoplysning og -undervisning skal være rettet mod alle aldersgrupper, men især rettes mod de perioder i borgernes liv, der er specielt vigtige i ernæringsmæssig henseende. Tv, pressen og hjemmekundskabsundervisningen spiller her vigtige roller som påvirkningskanaler.

God ernæring i de første år giver bonus gennem hele resten af livet. Det starter med den gravides ernæring, og efter fødslen med at understøtte amning i de første seks måneder, hvorfor ernæringsoplysning til mødre må prioriteres højt.

I folkeskolen indgår madlavning og ernæring kun som en lille del af andre fag og får som regel kun ringe opmærksomhed. Ernæringsundervisning må indføres/styrkes på alle trin i skolesystemet med henblik på at give børn og unge færdigheder, der sætter dem i stand til at skabe sunde mad- og motionsvaner inden for en moderne livsstil.

Den offentlige ernæringsoplysning må tages op til radikal nyvurdering. Formålet med ernæringsoplysning skal ikke blot være at øge befolkningens viden, men også at forbedre danskernes ernæringstilstand. Oplysningen bør være bred og rettet mod hele befolkningen, men budskabet må skræddersyes til hver en-